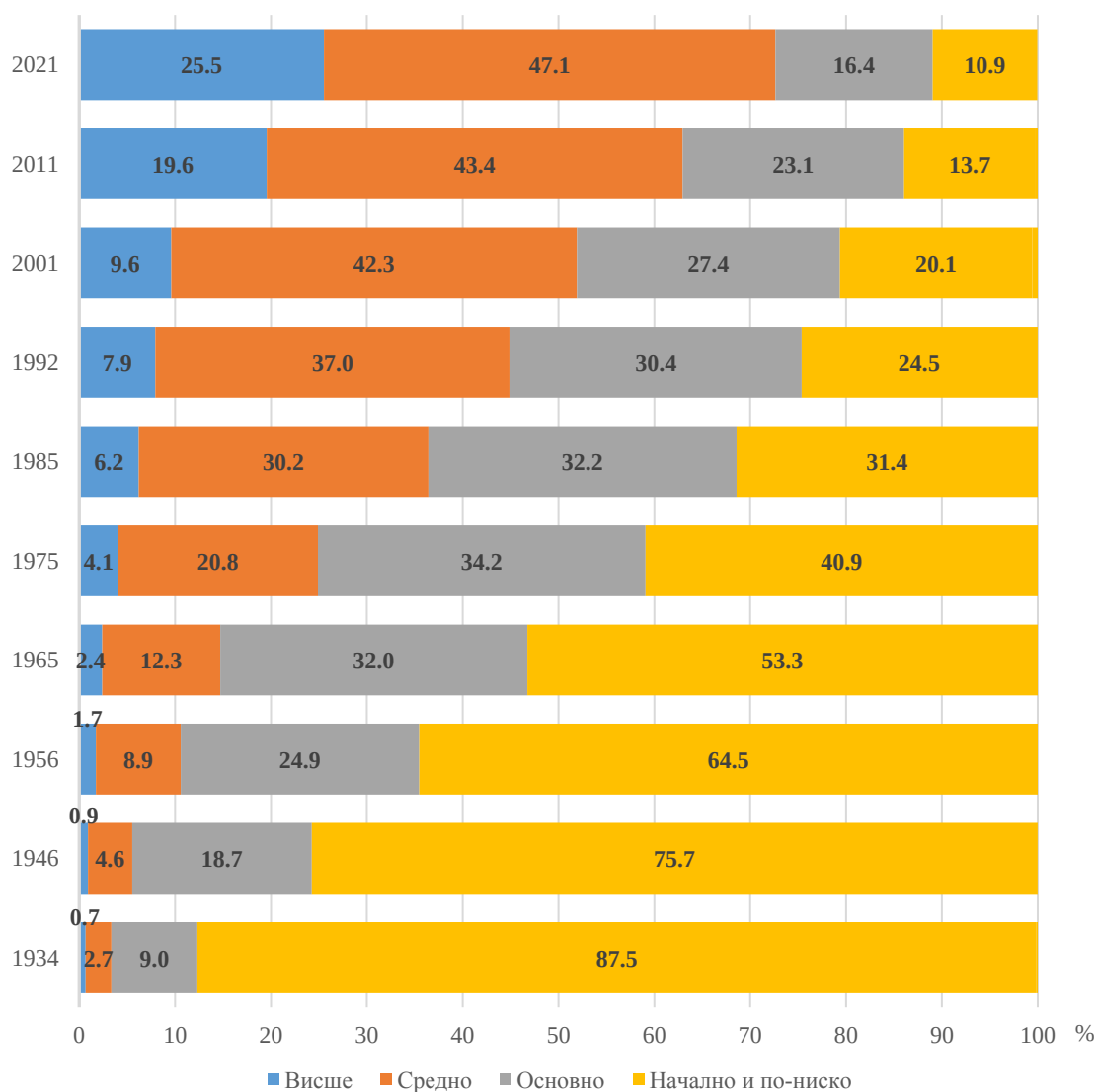

СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА НАСЕЛЕНИЕТО КЪМ 7 СЕПТЕМВРИ 2021 ГОДИНА

Образователна структура на населението

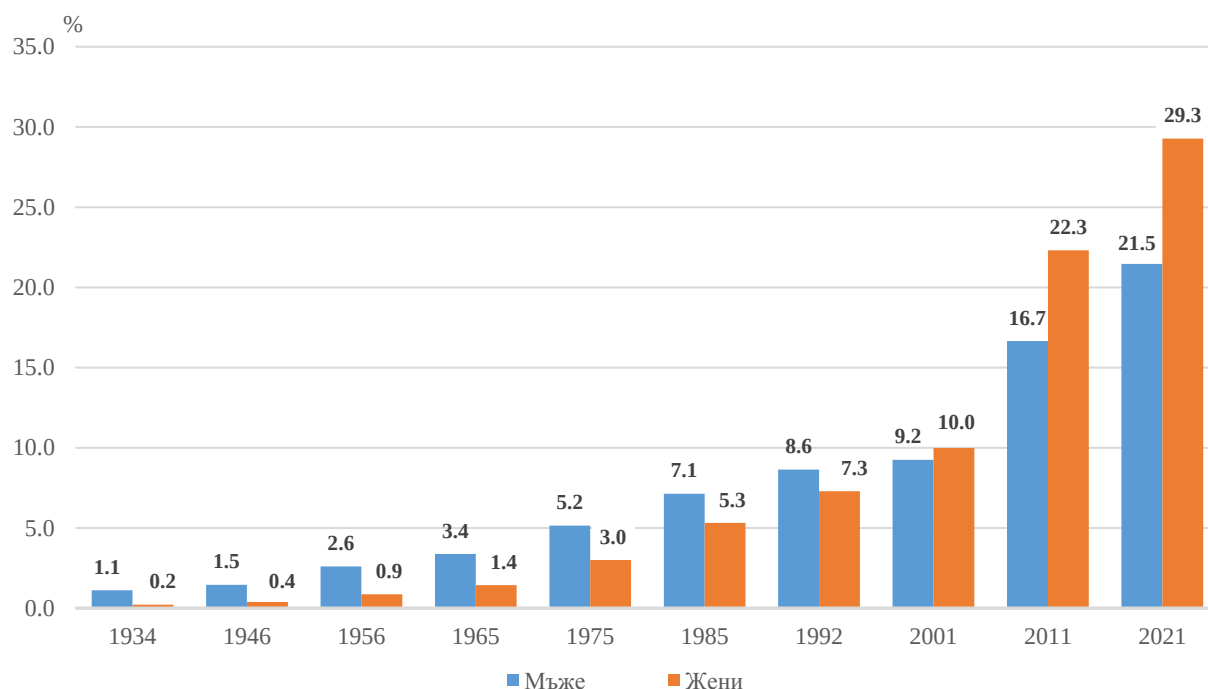
Наблюдението на най-високата завършена степен на образование започва от преброяването, проведено през 1934 година. За целия период до 2021 г. образователната структура на населението на 7 и повече навършени години значително се подобрява, следвайки ясно изразена тенденция на увеличение на броя и дела на населението с висше и средно образование и намаляване на броя на хората с основно и по-ниско образование.

Фиг. 1. Образователна структура на населението на 7 и повече навършени години по години на преброяванията

Към 7 септември 2021 г. броят на лицата с висше образование е 1 560.0 хил., или всеки четвърти (25.5%) е висшист. В сравнение с предходното преброяване относителният дял на лицата с висше образование се увеличава с 5.9 процентни пункта. Увеличава се и разликата между завършилите висше образование по пол. Относителният дял на жените с висше образование достига 29.3%, а на мъжете - 21.5%, като в сравнение с 2011 г. се увеличава съответно със 7.0 и 4.8 процентни пункта.

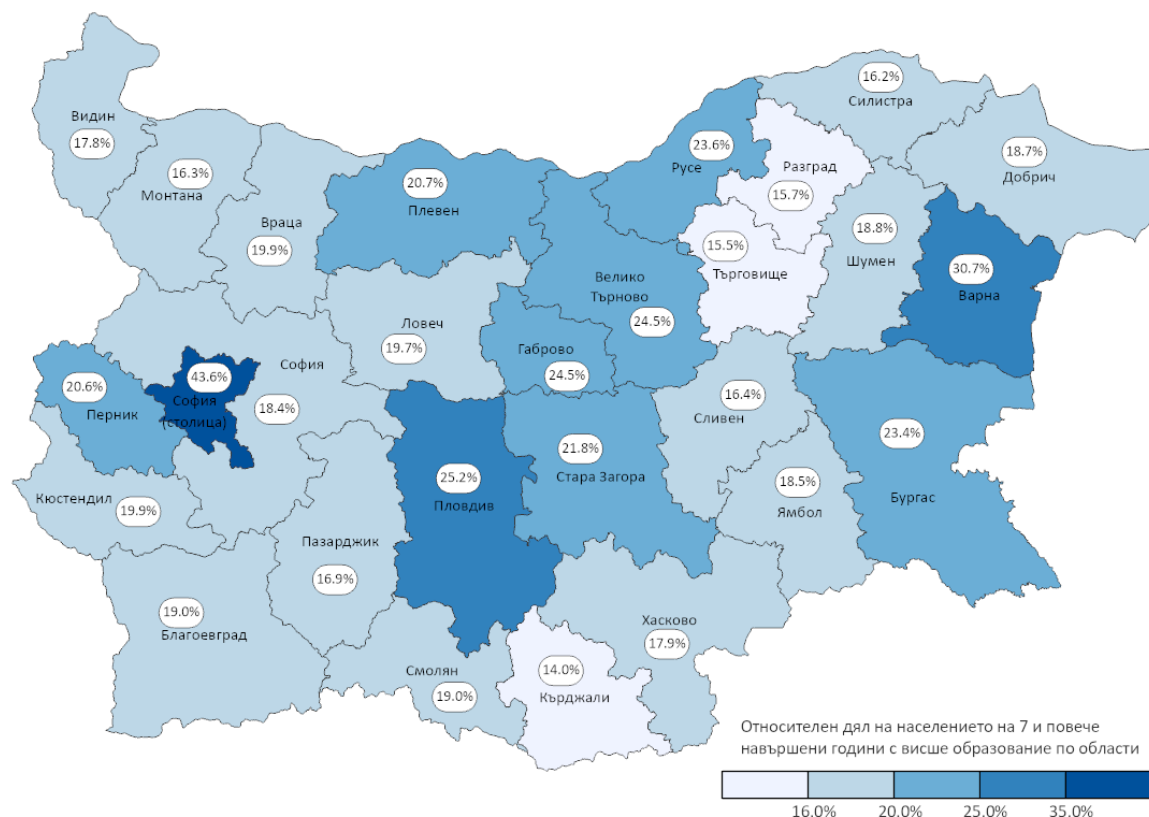
Фиг. 2. Относителен дял на населението на 7 и повече навършени години с висше образование по години на преброяванията и пол

Значителни са различията и в образователната структура на лицата по местоживеене. Докато относителният дял на лицата с висше образование в градовете е 31.2%, то в селата е 10.2%, или три пъти по-малко.

В регионален аспект най-висок е относителният дял на висшистите в област София (столица) - 43.6%, следвана от областите Варна (30.7%) и Пловдив (25.2%), а най-нисък е в областите Кърджали (14.0%), Търговище (15.5%) и Разград (15.7%).

Фиг. 3. Относителен дял на населението на 7 и повече навършени години с висше образование по области към 7 септември 2021 година

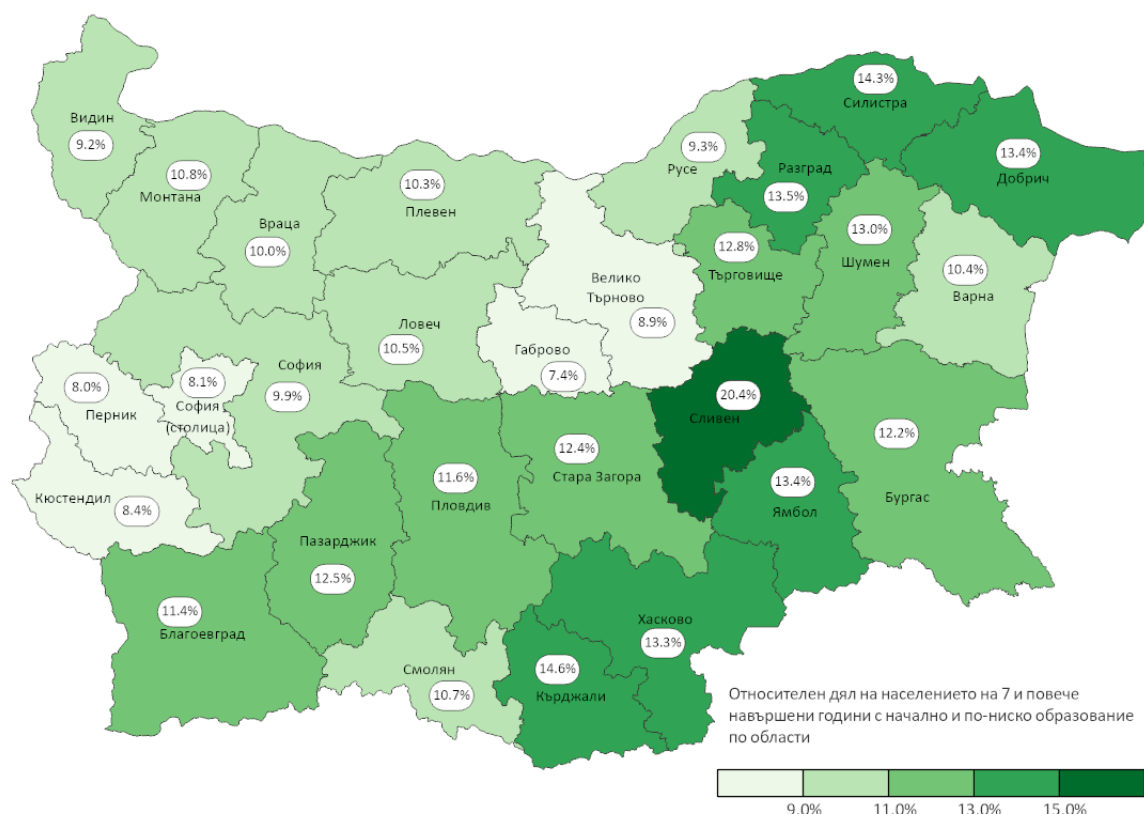

Към 7 септември 2021 г. 2 695.8 хил. лица са със завършена най-висока степен на средно образование. От тях 33.6% са завършили общообразователни (гимназиални) програми, а 66.4% - професионални програми, включващи придобиването на втора или трета степен на професионална квалификация, или еквивалентните в миналото техникуми и средни политехнически училища (СПТУ). Професионалното средно образование е по-разпространено при мъжете (57.2%) отколкото при жените (42.8%). Програми за професионално обучение след средно образование (IV степен професионална квалификация) са завършили 78.9 хил. лица, а 103.8 хил. лица са със завършен първи гимназиален етап на средното образование.

Продължава положителната тенденция на намаляване на лицата с ниско или без образование. Завършили начално образование са 353.5 хил. лица; започналите, но незавършили начално образование са 271.7 хиляди и никога непосещавалите училище са 41.6 хиляди. Спрямо 2011 г. относителните дялове от населението на 7 и повече навършени години намаляват съответно с 2.0, 0.3 и 0.5 проценти пункта.

В регионален аспект най-нисък е делът на лицата с начално и по-ниско образование в областите Габрово (7.4%), Перник (8.0%) и София (столица) (8.1%), а най-висок е в областите Сливен (20.4%), Кърджали (14.6%) и Силистра (14.3%).

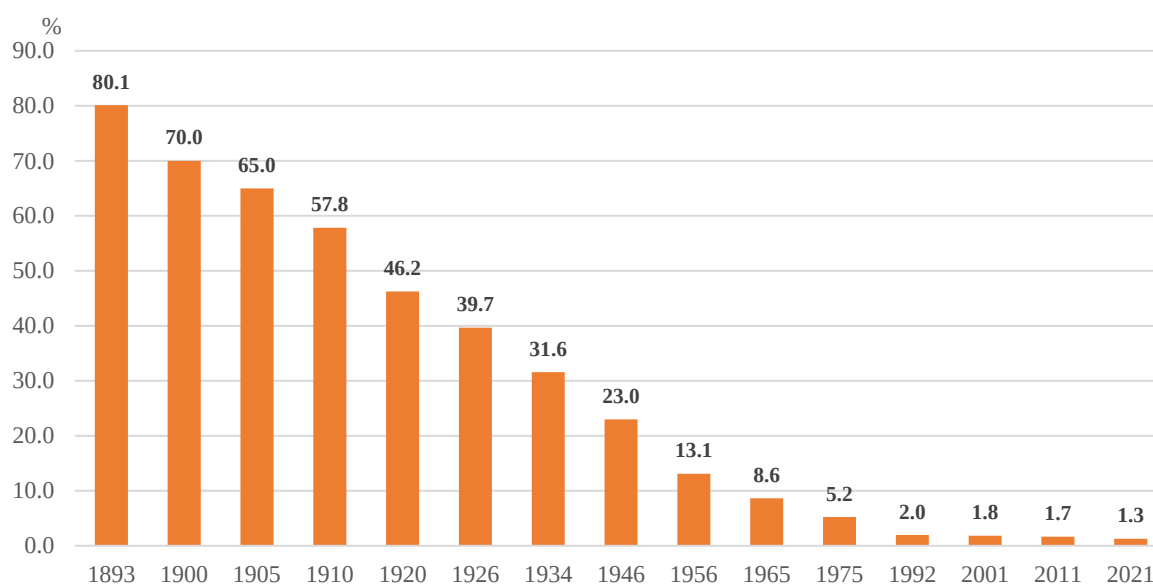
Фиг. 4. Относителен дял на населението на 7 и повече навършени години с начално и по-ниско образование по области към 7 септември 2021 година

Грамотност на населението

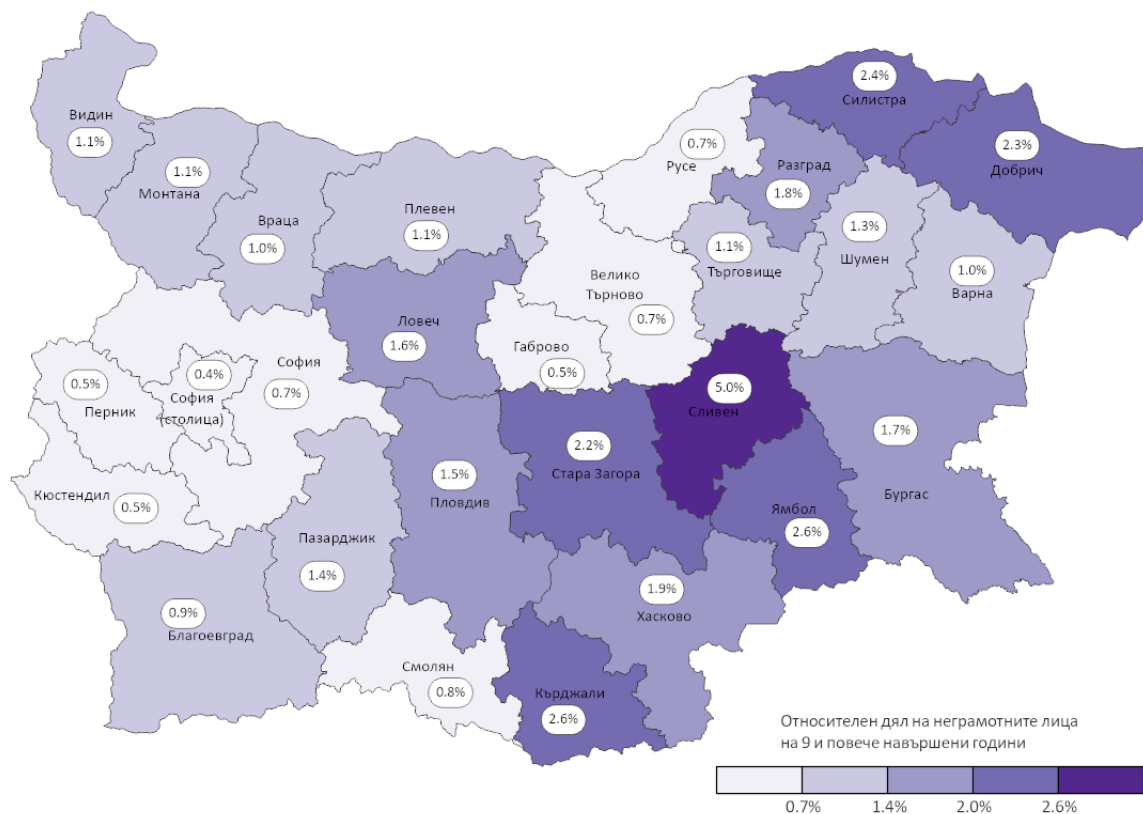
Грамотността се дефинира като умението да се чете и пише и е традиционен въпрос в преброяванията на населението. Докато през 1893 г. 80.1% от населението на 9 и повече навършени години е било неграмотно, то този дял спада до 1.3% през 2021 година. Спрямо 2011 г. намалението на дела на неграмотните е 0.4 процентни пункта.

Фиг. 5. Относителен дял на неграмотното население на 9 и повече навършени години по години на преброяванията

Делът на неграмотното население е по-висок в селата (2.3%) отколкото в градовете (0.9%). Най-висок е относителният дял на неграмотните в областите Сливен (5.0%), Кърджали и Ямбол с по 2.6%, а най-нисък е в област София (столица) - 0.4%.

Фиг. 6. Относителен дял на неграмотните лица на 9 и повече навършени години по области към 7 септември 2021 година

Участие във формално образование

Към 7.09.2021 г. 951.6 хил. лица, или 14.6% от населението на страната, са били записани във формалната образователна система за придобиване на образователна степен и/или степен на професионална квалификация. Извън участие в образователния процес са 24 913 деца в задължителната училищна възраст (7 - 15 години).

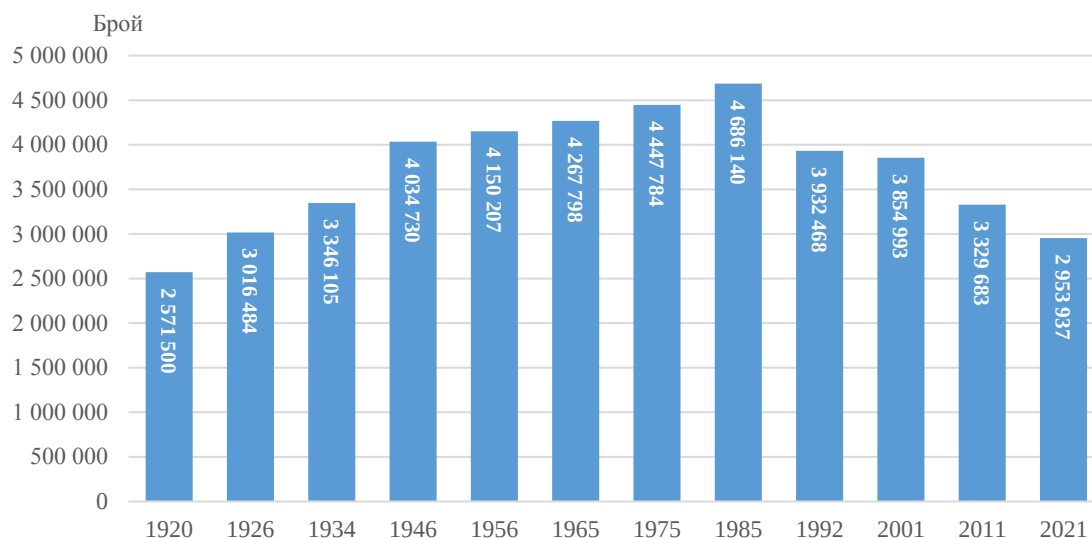
Икономически характеристики на населението

Всички данни за икономическите характеристики на населението се отнасят до положението на лицата на пазара на труда през седмицата, предхождаща критичния момент на преброяването – 31 август – 6 септември 2021 година.

Икономически активното население обхваща всички лица на 15 и повече навършени години, които са заети или безработни през наблюдавания период.

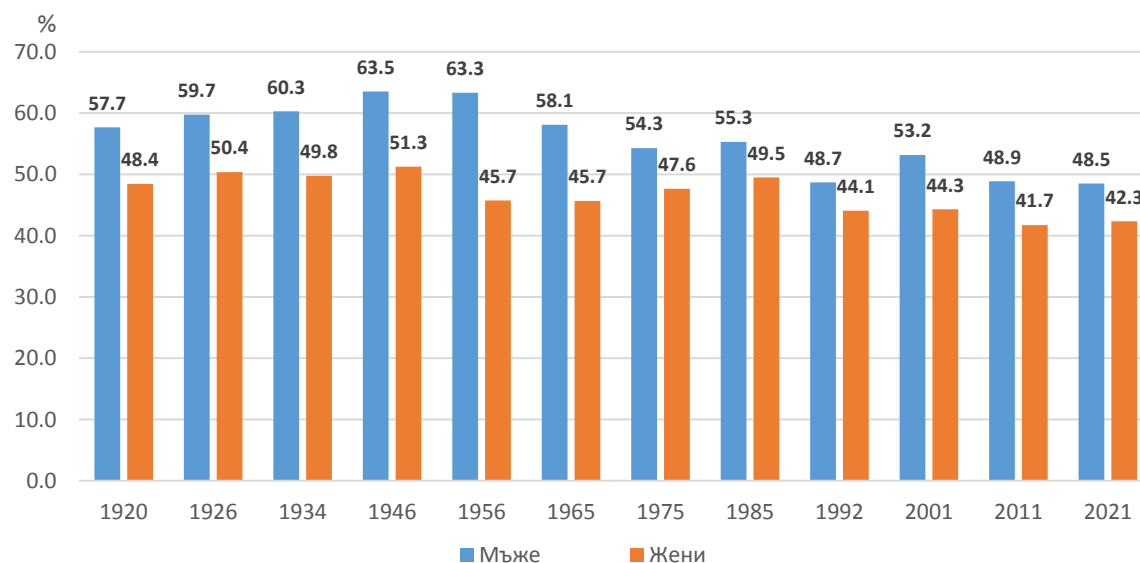
През наблюдавания период в страната има 2 953 937 икономически активни лица на възраст 15 и повече навършени години, или 45.3% от населението на страната. От тях 2 661 292 са заети, а 292 645 са безработни.

Фиг. 7. Икономически активно население по години на преброяванията

Броят на икономически активните лица нараства до 1985 г., когато достига и най-високата си стойност - 4 686 140 души. През следващите години той намалява, за да достигне 2 953 937 души към 7 септември 2021 година. Спрямо 2011 г. броят на икономически активните лица намалява с 376 хил. души, или с 11.3%.

Фиг. 8. Относителен дял на икономически активното население по пол и години на преброяванията

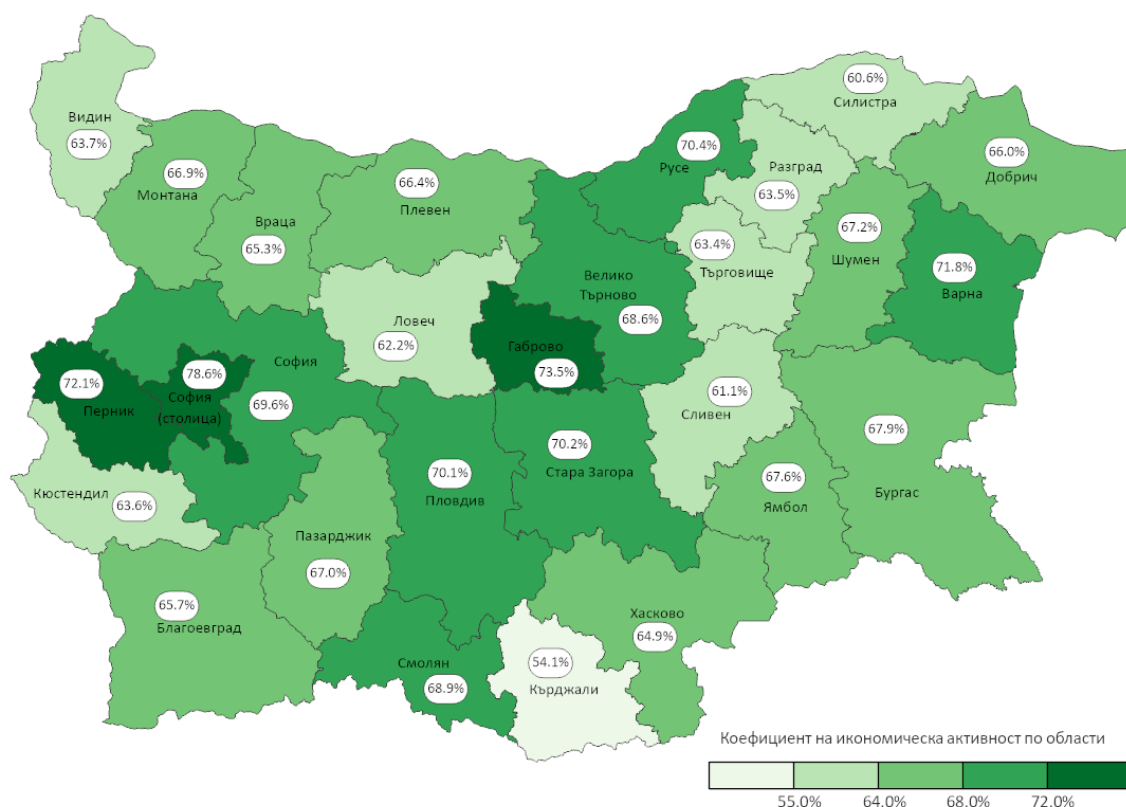

Икономически активни лица на възраст 15 - 64 навършени години

През наблюдавания период в страната има 2 835 хил. икономически активни лица на възраст между 15 и 64 навършени години. Относителна мярка за степента на участие на населението в пазара на труда е коефициентът за икономическа активност, изчислен като отношение на броя на икономически активните лица към населението във възрастовата група 15 - 64 навършени години. Общо за страната коефициентът на икономическа активност е 69.7% (70.8% за мъжете и 68.5% за жените).

С най-висок коефициент на икономическа активност е област София (столица) - 78.6%, следвана от Габрово - 73.5%, и Перник - 72.1%. Най-нисък е този показател в областите Кърджали - 54.1%, Силистра - 60.6%, и Сливен - 61.1%.

Фиг. 9. Коефициент на икономическа активност по области през периода 31 август – 6 септември 2021 година

Заети лица на възраст 15 – 64 навършени години

От общия брой икономически активни лица на възраст 15 - 64 години 2 549 хил. са заети. Жените са 1 248 хил., или 49.0%, а мъжете - 1 301 хил., или 51%.

Коефициентът на заетост, изчислен като отношение на броя на заетите лица към населението във възрастовата група 15 - 64 навършени години, е 62.6%. Коефициентът на заетост при мъжете е по-висок от този при жените, съответно 63.3% и 62.0%.

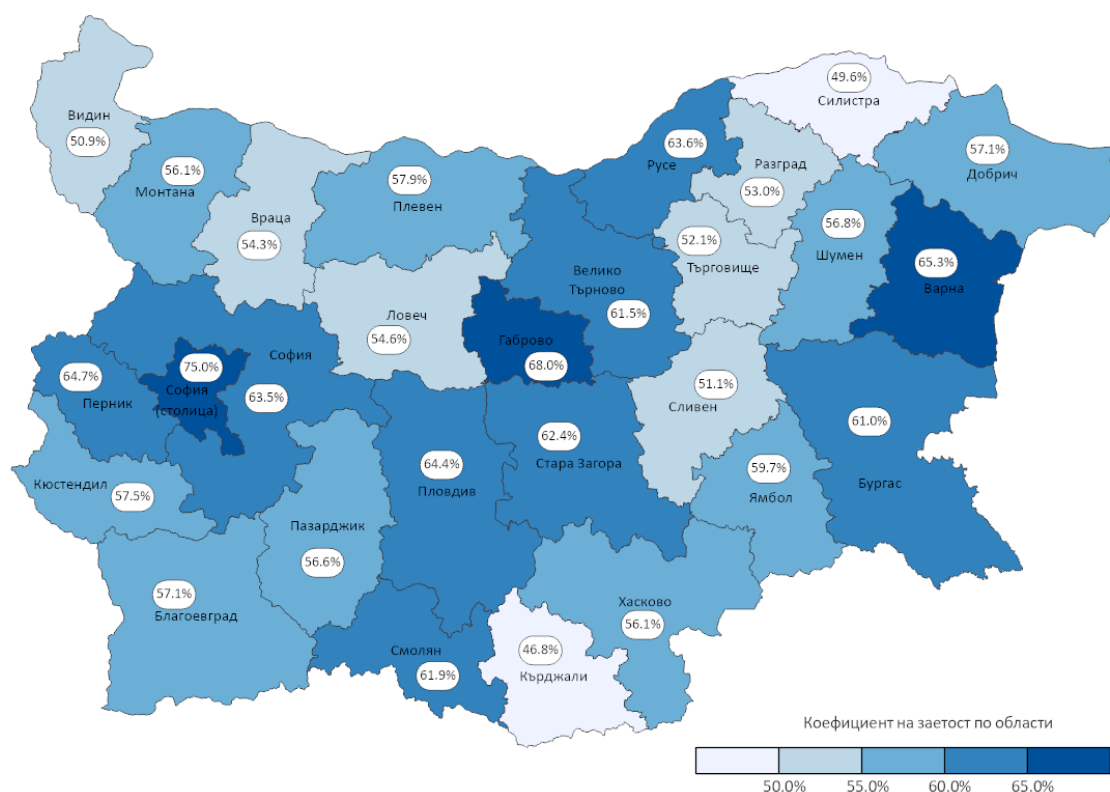
Повъзрастовите коефициенти на заетост показват, че участието в пазара на труда е най-ниско във възрастовата група 15 - 24 навършени години (26.4%). С повишаване на възрастта показателят се увеличава, като най-висока е стойността му при лицата на възраст 35 - 44 навършени години (74.0%). Коефициентът на заетост е по-нисък в селата отколкото в градовете във всички възрастови групи.

Фиг. 10. Повъзрастови коефициенти на заетост по местоживеене през периода 31 август – 6 септември 2021 година

В регионален аспект най-висок е коефициентът на заетост в областите София (столица) - 75.0%, Габрово - 68.0%, и Варна - 65.3%, а най-нисък е в областите Видин - 50.9%, Силистра - 49.6%, и Кърджали - 46.8%. Общо в 21 области този показател е по-нисък от средния за страната.

Фиг. 11. Коефициент на заетост на лицата на възраст 15 - 64 навършени години по области през периода 31 август – 6 септември 2021 година

Продължава тенденцията на повишаване на образователния статус на зетите лица. През наблюдавания период с висше образование са 1 001 хил. души, или 39.3% от зетите. Спрямо 2011 г. този дял се увеличава с 6.6 процентни пункта. Образователният статус на зетите жени е по-висок

в сравнение с този на заетите мъже. Делът на жените с висше образование от всички заети жени е 47.5%, съответно 31.4% при мъжете.

През наблюдавания период най-много лица са заети в икономическите дейности „преработваща промишленост“ - 474 хил. души, или 18.6%, „търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ - 418 хил., или 16.4%, и „държавно управление“ - 202 хил., или 7.9% от заетите лица на възраст 15 - 64 навършени години.

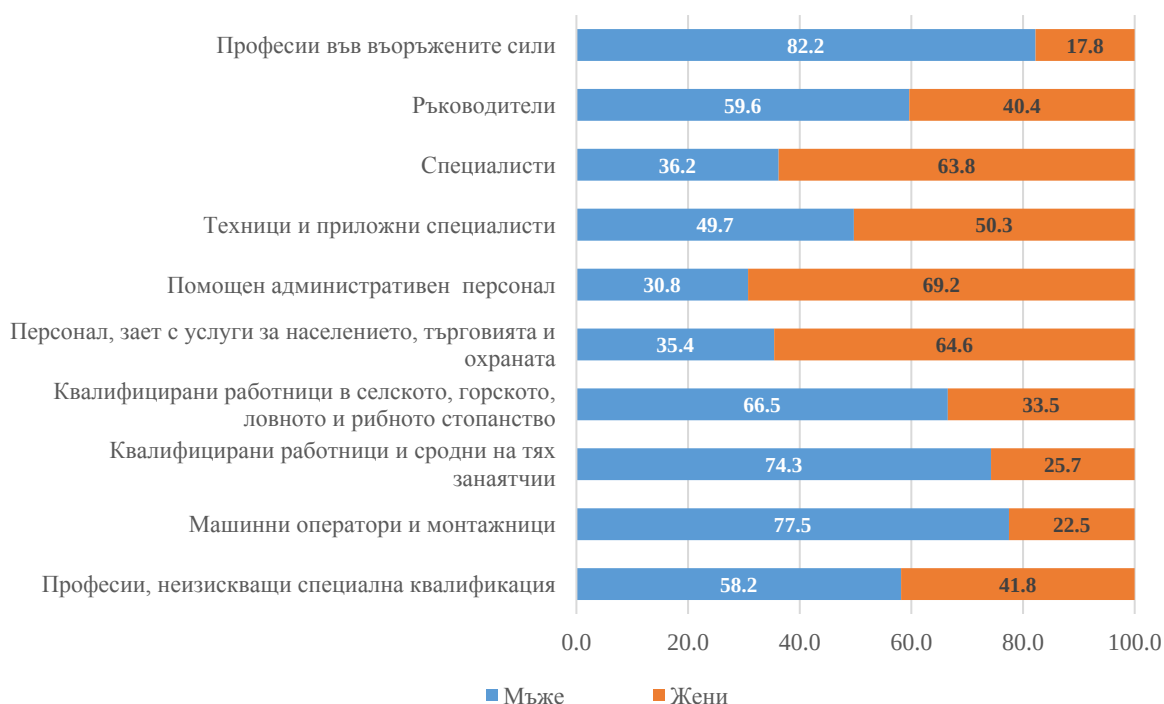
Налице са различия по пол между заетите в отделните икономически дейности. Мъжете преобладават в икономически дейности като „строителство“, „добивна промишленост“ и „транспорт, складиране и пощи“, а жените преобладават в икономическите дейности „дейност на домакинствата като работодатели“, „образование“ и „хуманно здравеопазване и социална работа“.

Фиг. 12. Разпределение на заетите лица на възраст 15 - 64 навършени години по икономически дейности и пол през периода 31 август – 6 септември 2021 година

Разпределението по професии показва, че най-много заети има в клас „специалисти“ (18.8%), следва клас „персонал, зает с услуги за населението и търговия“ (18.3%) и „професии, неизискващи специална квалификация“ (11.6%). И тук се наблюдават съществени различия по пол.

Фиг. 13. Разпределение на заетите лица на възраст 15 - 64 навършени години по професии и пол през периода 31 август – 6 септември 2021 година

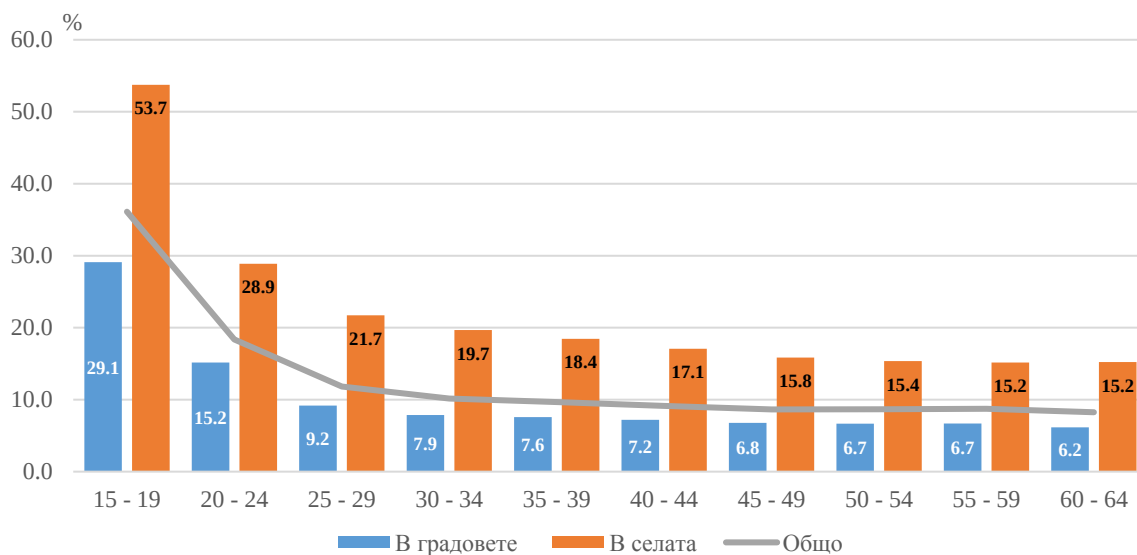
Безработни лица на възраст 15 – 64 навършени години

През наблюдавания период безработните лица на възраст 15 - 64 навършени години са 287 хиляди. Жените са 131 хил., или 45.6%, а мъжете 156 хил., или 54.4%.

Коефициентът на безработица, изчислен като отношение на броя на безработните лица към икономически активното население във възрастовата група 15 - 64 навършени години, е 10.1% общо за страната, съответно 10.7% за мъжете и 9.5% за жените.

Повъзрастовите коефициенти на безработица показват, че най-висок е делът на безработните във възрастовата група 15 - 19 години (36.1%). С нарастване на възрастта стойността на показателя намалява. Коефициентът на безработица е по-нисък в градовете отколкото в селата във всички възрастови групи.

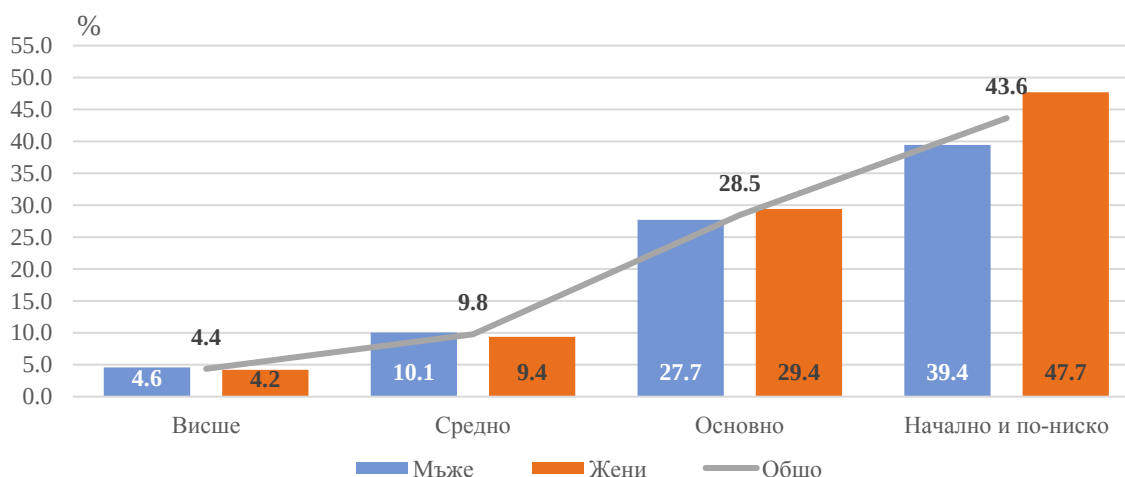
Фиг. 14. Повъзрастови коефициенти на безработица в градовете и селата през периода 31 август – 6 септември 2021 година

Най-висок е делът на безработните със средно образование - 50.6% от всички безработни, следван от тези с основно (24.1%), висше (15.9%) и начално и по-ниско (9.4%). Най-висок е делът на безработните жени сред висшистите - 57.0%, а най-нисък при лицата със средно образование (40.2%).

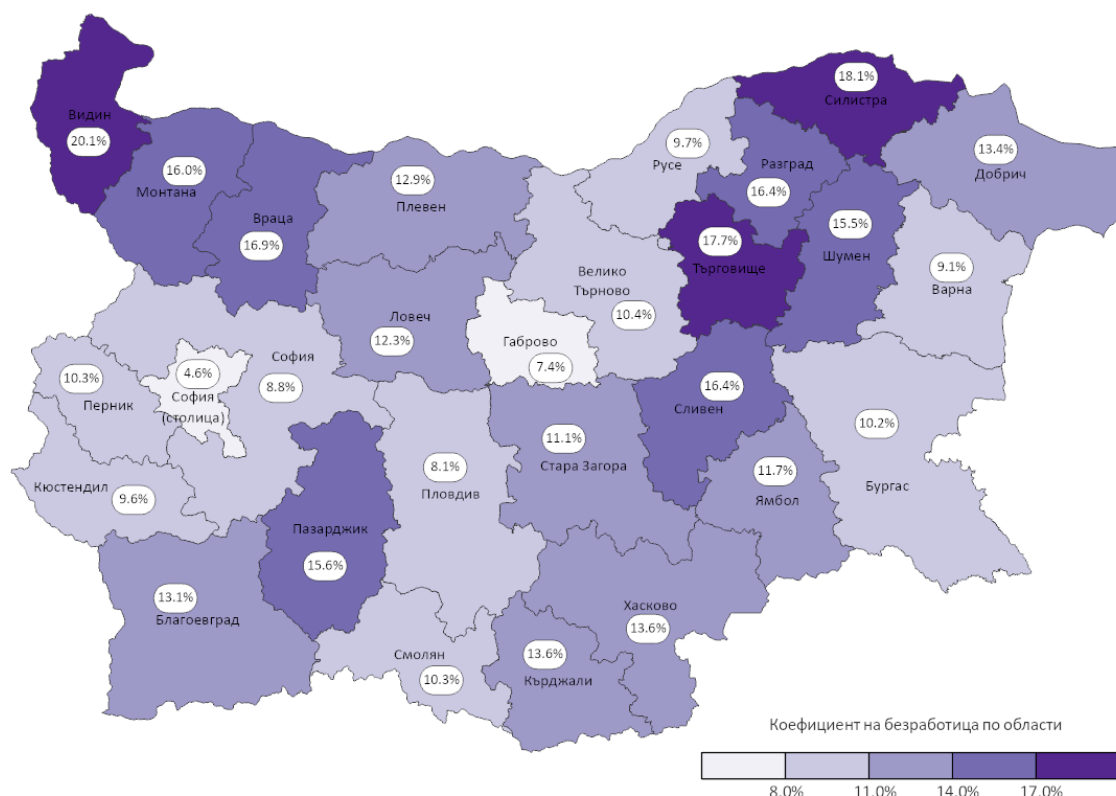
Коефициентът на безработица за лицата на възраст 15-64 със завършено висше образование е 4.4%, като при мъжете е 4.6%, а при жените 4.2%. За лица с начално и по-ниско образование коефициентът на безработица е 43.6%, съответно 39.4% за мъжете и 47.7% за жените.

Фиг. 15. Коефициенти на безработица по степен на завършено образование и пол през периода 31 август – 6 септември 2021 година

Коефициентът на безработица е най-нисък в областите София (столица) - 4.6%, Габрово - 7.4%, и Пловдив - 8.1%, а най-висок е във Видин - 20.1%, Силистра - 18.1%, и Търговище - 17.7%. В седем области този показател е по-нисък от средния за страната.

Фиг. 16. Коефициент на безработица по области през периода 31 август – 6 септември 2021 година

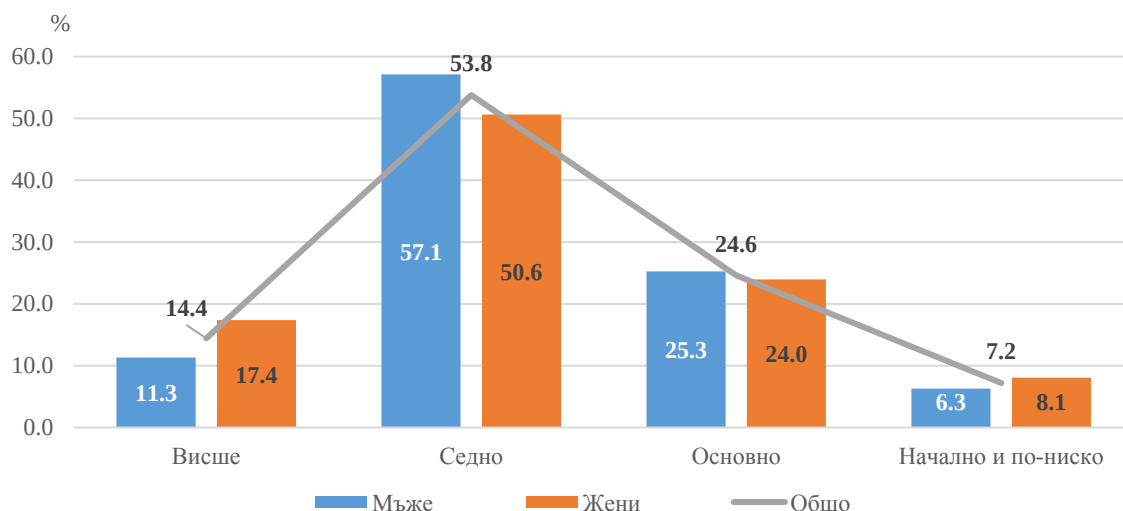

Икономически неактивни лица на възраст 15 - 64 навършени години

Икономически неактивното население на възраст 15 - 64 години е 1 234 хил. души, или 30.3% от населението в тази възрастова група. От тях 307 хил. са учащи, 313 хил. - пенсионери, 18 хил. - лица, получаващи доходи от собственост, и 595 хил. са „други“.

Най-висок е дялът на икономически неактивното население със средно образование – 53.8%. Следват лицата с основно (24.6%) и с висше образование (14.4%).

Фиг. 17. Разпределение на икономически неактивните лица по образование и пол през периода 31 август – 6 септември 2021 година

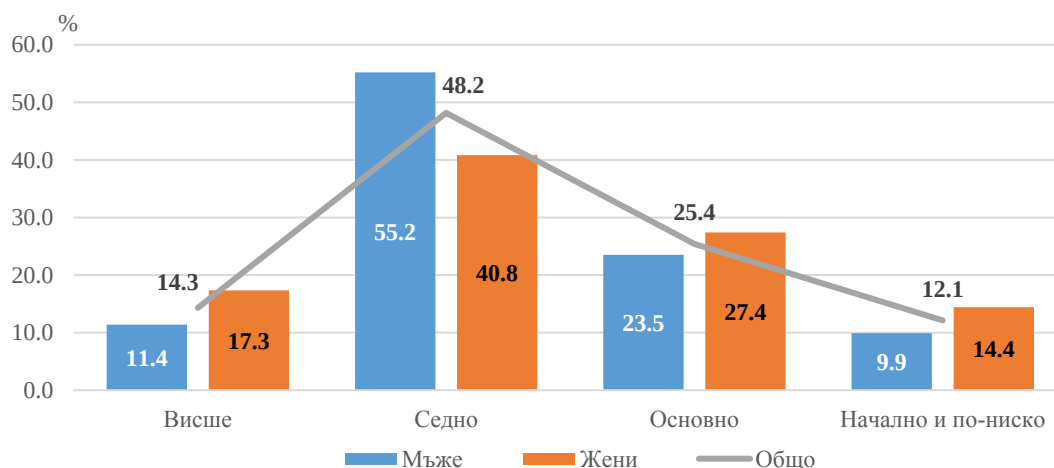
В регионален аспект Кърджали е областта с най-висок относителен дял на икономически неактивното население - 45.9%, следват Силистра - 39.4%, и Сливен - 38.9%. Най-нисък е дялът на икономически неактивното население в София (столица) - 21.4%.

Незаети и неучащи на възраст 15 - 29 навършени години

През наблюдавания период незаетите и неучастващи в образование и обучение от населението на възраст 15 - 29 навършени години са 185 хил. души, или 21.7% от населението на същата възраст. От общият брой незаети и неучащи 44.1% са на възраст 25 – 29, 37.5% на възраст 20 -24 и 18.4% на възраст 15 – 19 навършени години.

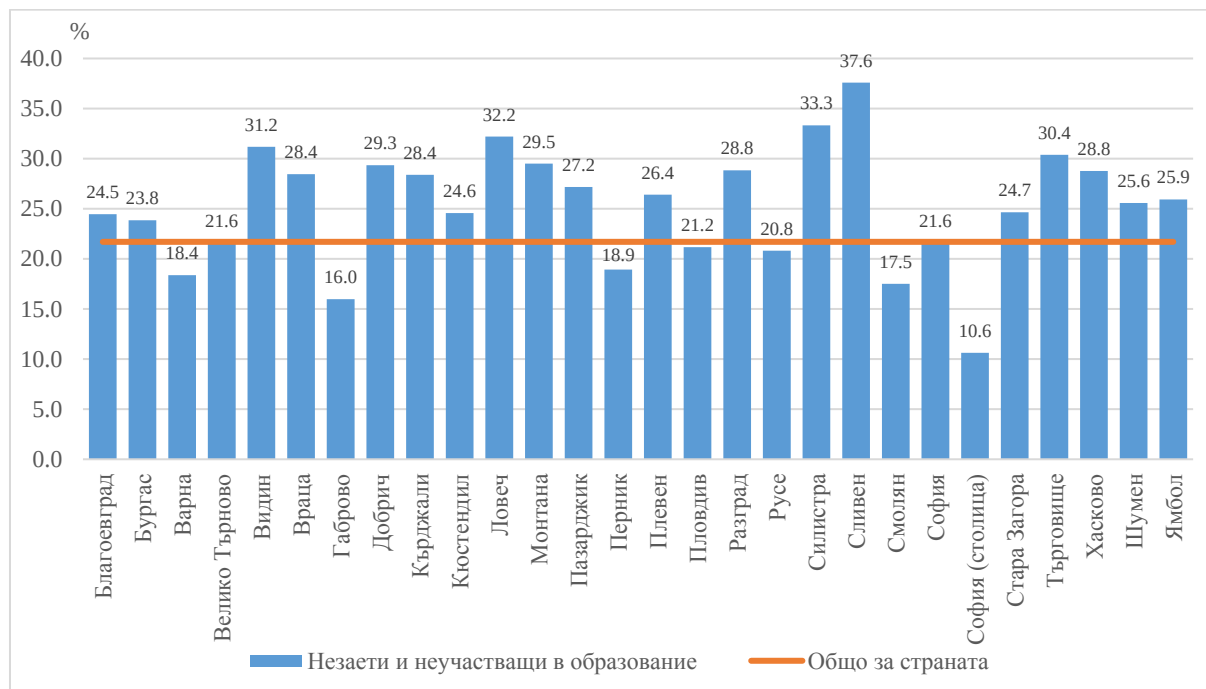
Преобладават лицата със завършено средно (48.2%) и основно образование (25.4%). Завършилите висше образование сред незаетите и неучастващи в образование и обучение са 14.3%.

Фиг. 18. Разпределение на незаетите и неучастващи в образование и обучение лица по образование и пол през периода 31 август – 6 септември 2021 година

В регионален аспект делът на лицата на възраст 15 - 29 навършени години, които не са заети и не участват в образование и обучение, е най-висок в областите Сливен (37.6%) и Силистра (33.3%), а най-нисък - в област София (столица) - 10.6%. Общо в 19 области този показател е над средния за страната.

Фиг. 19. Незаети и неучащи на възраст 15 - 29 навършени години по области за периода 31 август – 6 септември 2021 година

Графикът за публикуване на данните от Преброяване 2021 можете да намерите [тук](#). Основни данни от преброяването ще бъдат публикувани в Информационна система ИНФОСТАТ, както и ще бъдат предоставяни по заявки на потребители в съответствие със [Списъка на стандартните статистически показатели](#) и [Правилника за разпространение на статистически продукти и услуги](#).

Приложение

Таблица 1

Образователна структура на населението на 7 и повече навършени години по години на преброяванията и пол

(Брой)

Години на преброяванията ¹	Общо	Степен на завършено образование				Без завършена степен на образование	Дете	Непоказано
		висше	средно ²	основно ³	начално			
Общо								
1934	4941848	33031	133111	443113	1733350	2593059	-	6184
1946	6008354	55238	276694	1125410	2202557	2347748	-	707
1956	6495229	112506	575397	1616225	2367812	1823289	-	-
1965	7211375	173319	888328	2309436	2286716	1553576	-	-
1975	7658498	311851	1594991	2617963	2043989	1089704	-	-
1985	8102363	503330	2447933	2605539	1689313	856248	-	-
1992	7797602	619294	2888144	2370214	1231727	680347	-	7876
2001	7467839	716863	3160492	2049443	933329	565937	20513	21262
2011	6891177	1348650	2990424	1591348	536686	409766	14303	-
2021	6110165	1560028	2878386	1001825	353450	313297	3179	-
Мъже								
1934	2474774	27578	76240	287345	1011328	1068828	-	3455
1946	2996051	43655	159854	679577	1165278	947362	-	325
1956	3228369	84014	297341	937642	1200904	708468	-	-
1965	3593032	121464	432200	1308727	1118177	612464	-	-
1975	3808490	196184	759193	1453025	966163	433925	-	-
1985	3998374	285274	1197407	1391886	761475	362332	-	-
1992	3817044	329277	1416360	1225306	543982	298054	-	4065
2001	3625965	334311	1574103	1036099	401684	259678	10377	9713
2011	3343236	556900	1568705	793143	227656	189351	7481	-
2021	2925778	627901	1511578	475014	159460	150109	1716	-
Жени								
1934	2467074	5453	56871	155768	722022	1524231	-	2729
1946	3012303	11583	116840	445833	1037279	1400386	-	382
1956	3266860	28492	278056	678583	1166908	1114821	-	-
1965	3618343	51855	456128	1000709	1168539	941112	-	-
1975	3850008	115667	835798	1164938	1077826	655779	-	-
1985	4103989	218056	1250526	1213653	927838	493916	-	-
1992	3980558	290017	1471784	1144908	687745	382293	-	3811
2001	3841874	382552	1586389	1013344	531645	306259	10136	11549
2011	3547941	791750	1421719	798205	309030	220415	6822	-
2021	3184387	932127	1366808	526811	193990	163188	1463	-

¹ За периода 1934 - 1992 г. включително образователната структура е за населението на 8 и повече навършени години.

² Включително и завършилите професионално образование с прием след средно образование (IV степен ПК) и завършилите първи гимназиален етап на средното образование.

³ Включително и завършилите професионално-техническите училища (I степен ПК).

Таблица 2

**Образователна структура на населението на 7 и повече навършени години по пол и
местоживеење към 7 септември 2021 година**

(Брой)

Образователна степен	Общо	По пол		По местоживеење	
		мъже	жени	в градовете	в селата
Образователна и научна степен „доктор“	39341	19789	19552	37126	2215
Висше - степен „магистър“	899220	364651	534569	822871	76349
Висше - степен „бакалавър“	458515	194323	264192	399280	59235
Висше - степен „професионален бакалавър“ (специалист, полувисше)	162952	49138	113814	134757	28195
Професионално образование с прием след средно образование (IV степен ПК)	78882	37925	40957	67600	11282
Средно специално (техникум, професионална гимназия III степен ПК)	1231450	674972	556478	947179	284271
Средно професионално-техническо (СПТУ, професионална гимназия II степен на ПК)	558868	349930	208938	366815	192053
Средно общо (гимназиално) образование	905433	394325	511108	665813	239620
Първи гимназиален етап на средно образование	103753	54426	49327	77558	26195
Професионално-техническо (ПТУ) след завършване на основно образование (I степен на ПК)	29524	18758	10766	17648	11876
Професионално-техническо (ПТУ) с прием след VI/VII клас (I степен на ПК)	11686	6893	4793	7007	4679
Основно образование	960615	449363	511252	501289	459326
Начално (начален етап на основното образование)	353450	159460	193990	217660	135790
Незавършен начален етап на основното образование	271653	133823	137830	189989	81664
Никога непосещавал/а училище	41644	16286	25358	20294	21350
Дете до 7 години вкл., което още не посещава училище	3179	1716	1463	2279	900

Таблица 3

**Грамотност на населението на 9 и повече навършени години
по области и пол към 7 септември 2021 година**

(Брой)

Области	Общо		Мъже		Жени	
	грамотни	неграмотни	грамотни	неграмотни	грамотни	неграмотни
Общо	5913363	75678	2832816	30827	3080547	44851
Благоевград	265375	2397	128612	1017	136763	1380
Бургас	341377	6071	163667	2728	177710	3343
Варна	391264	3865	187443	1579	203821	2286
Велико Търново	190982	1373	91269	538	99713	835
Видин	69936	769	33541	402	36395	367
Враца	139273	1384	67400	638	71873	746
Габрово	91499	478	43139	220	48360	258
Добрич	135925	3250	65275	1138	70650	2112
Кърджали	127725	3435	63287	950	64438	2485
Кюстендил	103543	512	49623	256	53920	256
Ловеч	105922	1718	51185	782	54737	936
Монтана	110160	1246	53405	542	56755	704
Пазарджик	208380	2877	100836	1202	107544	1675
Перник	104997	578	50038	269	54959	309
Плевен	206945	2378	99526	1019	107419	1359
Пловдив	571001	8817	271124	3443	299877	5374
Разград	93870	1700	45263	550	48607	1150
Русе	178562	1323	84888	542	93674	781
Силистра	88389	2148	42815	791	45574	1357
Сливен	146078	7714	70572	3026	75506	4688
Смолян	89805	751	43097	285	46708	466
София	211340	1529	102853	701	108487	828
София (столица)	1158504	4334	546237	2291	612267	2043
Стара Загора	265540	6046	127257	2575	138283	3471
Търговище	89838	1037	43716	318	46122	719
Хасково	191163	3620	92321	1264	98842	2356
Шумен	138313	1761	66973	702	71340	1059
Ямбол	97657	2567	47454	1059	50203	1508

Таблица 4

Икономически активно население по местоживеене и години на преброяванията

Години на преброяванията	Брой				%			
	общо	икономически активни	икономически неактивни	непоказано	общо	икономически активни	икономически неактивни	непоказано
1920	4846971	2571500	2275471	-	100.0	53.1	46.9	-
1926	5478741	3016484	2462257	-	100.0	55.1	44.9	-
1934	6077939	3346105	2731834	-	100.0	55.1	44.9	-
1946	7029349	4034730	2994619	-	100.0	57.4	42.6	-
1956	7613709	4150207	3463502	-	100.0	54.5	45.5	-
1965	8227866	4267798	3960068	-	100.0	51.9	48.1	-
1975	8727771	4447784	4279987	-	100.0	51.0	49.0	-
1985	8948649	4686140	4262509	-	100.0	52.4	47.6	-
1992	8487317	3932468	4546368	8481	100.0	46.3	53.6	0.1
2001	7928901	3854993	4049101	24807	100.0	48.6	51.1	0.3
2011	7364570	3329683	4034887	-	100.0	45.2	54.8	-
2021	6519789	2953937	3565852	-	100.0	45.3	54.7	-
В градовете								
1920	966375	378562	587813	-	100.0	39.2	60.8	
1926	1130131	471231	658900	-	100.0	41.7	58.3	
1934	1302551	515751	786800	-	100.0	39.6	60.4	
1946	1735188	702418	1032770	-	100.0	40.5	59.5	
1956	2556071	1134229	1421842	-	100.0	44.4	55.6	
1965	3822824	1859139	1963685	-	100.0	48.6	51.4	
1975	5061087	2659935	2401152	-	100.0	52.6	47.4	
1985	5799939	3160593	2639346	-	100.0	54.5	45.5	
1992	5704552	2784860	2911267	8425	100.0	48.8	51.0	0.1
2001	5474534	2805102	2651054	18378	100.0	51.2	48.4	0.3
2011	5338261	2649756	2688505	-	100.0	49.6	50.4	
2021	4782064	2327863	2454201	-	100.0	48.7	51.3	
В селата								
1920	3880596	2192938	1687658	-	100.0	56.5	43.5	
1926	4348610	2545253	1803357	-	100.0	58.5	41.5	
1934	4775388	2830354	1945034	-	100.0	59.3	40.7	
1946	5294161	3332312	1961849	-	100.0	62.9	37.1	
1956	5057638	3015978	2041660	-	100.0	59.6	40.4	
1965	4405042	2408659	1996383	-	100.0	54.7	45.3	
1975	3666684	1787849	1878835	-	100.0	48.8	51.2	
1985	3148710	1525547	1623163	-	100.0	48.4	51.6	
1992	2782765	1147608	1635101	56	100.0	41.2	58.8	0.0
2001	2454367	1049891	1398047	6429	100.0	42.8	57.0	0.3
2011	2026309	679927	1346382	-	100.0	33.6	66.4	
2021	1737725	626074	1111651	-	100.0	36.0	64.0	

Таблица 5

**Население на възраст 15 - 64 навършени години по икономическа активност и области
през периода 31 август – 6 септември 2021 година**

Области	Общо	Заети	Безработни	Икономически неактивни
Общо за страната	4069400	2548691	286697	1234012
Благоевград	187711	107156	16177	64378
Бургас	239731	146176	16638	76917
Варна	275693	179964	18012	77717
Велико Търново	125194	76976	8901	39317
Видин	42984	21874	5515	15595
Враца	93879	50971	10374	32534
Габрово	57155	38870	3113	15172
Добрич	91376	52203	8083	31090
Кърджали	87436	40892	6427	40117
Кюстендил	67128	38595	4075	24458
Ловеч	68604	37443	5253	25908
Монтана	70894	39805	7599	23490
Пазарджик	143603	81258	15025	47320
Перник	69970	45255	5191	19524
Плевен	133990	77514	11520	44956
Пловдив	399794	257513	22808	119473
Разград	64695	34315	6740	23640
Русе	117929	74948	8084	34897
Силистра	58627	29091	6409	23127
Сливен	102151	52192	10205	39754
Смолян	60116	37195	4254	18667
София	144277	91544	8857	43876
София (столица)	838390	628749	30417	179224
Стара Загора	180951	112936	14073	53942
Търговище	60491	31536	6787	22168
Хасково	128309	71961	11305	45043
Шумен	94026	53395	9786	30845
Ямбол	64296	38364	5069	20863